

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vnosy a zápočty do SJM po rozvodu manželství

Zajímavou, přitom poměrně frekventovaně řešenou problematiku v oblasti společného jmění manželů představují tzv. vnosy a zápočty. Jde o situaci, kdy za dobu trvání manželství vynaloží některý z manželů své výhradní prostředky do majetku společného (tzv. vnos) nebo naopak jsou společné prostředky manželů vyhrazeny na výlučný majetek některého z nich (tzv. zápočet). Takto vynaložené prostředky podléhají po rozvodu manželství vypořádání společného jmění manželů.

Tento článek cílí na velmi specifickou situaci, kdy k vynaložení výlučných či společných prostředků dojde nikoliv v době trvání manželství, nýbrž až po jeho ukončení (například rozvodem). K vnosu či zápočtu dochází tedy až po zániku společného jmění manželů, avšak stále předtím, než je SJM vypořádáno. Jako příklad lze uvést situaci, kdy manželé mají ve společném jmění nemovitost, po rozvodu manželství však jeden z manželů ze svých výlučných prostředků provede na této nemovitosti investici (například z vlastních prostředků opraví fasádu domu). Článek se bude zabývat otázkou, jaký je právní režim takového zaniklého ale dosud nevypořádaného společného jmění manželů a zda i prostředky vynaložené po zániku manželství představují vnos či zápočet ve smyslu občanského zákoníku se všemi důsledky s tím spojenými.

Stručně k problematice vnosů a zápočtů

Institut vnosu zakotvuje občanský zákoník v ust. § 742 odst. 1 písm. c) občanského zákoníku, podle něž má každý z manželů právo žádat, „*aby mu bylo nahrazeno, co ze svého výhradního majetku vynaložil na majetek společný*“. Vnos tak můžeme definovat jako **pohledávku manžela, který jej vynaložil, na jedné straně a jako pasivum společného jmění na straně druhé.**^[1] Zápočet naproti tomu představuje situaci opačnou, kdy slovy § 742 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku každý z manželů nahradí to, co ze společného majetku bylo vynaloženo na jeho výhradní majetek. Optikou uvedeného by tak bylo možné zápočet definovat jako aktivum společného jmění nebo dluh manžela, na jehož majetek byl zápočet vynaložen.

Zcela relevantní pro účely tohoto článku je i starší právní úprava vnosů a zápočtů zakotvená v zákoně č. [40/1964](#) Sb., tzv. „starém“ občanském zákoníku. Ten vymezoval vnosy a zápočty v § 149 odst. 2 následovně: „*[z]anikne-li společné jmění manželů, provede se vypořádání, při němž se vychází z toho, že podíly obou manželů na majetku patřícím do jejich společného jmění jsou stejné. Každý z manželů je oprávněn požadovat, aby mu bylo uhrazeno, co ze svého vynaložil na společný majetek, a je povinen nahradit, co ze společného majetku bylo vynaloženo na jeho ostatní majetek. Stejně tak se vychází z toho, že závazky obou manželů vzniklé za trvání manželství jsou povinni manželé splnit rovným dílem.*“

Z uvedeného je zřejmé, že institut vnosu a zápočtu neprošel ani s účinností „nového“ občanského zákoníku převratnou změnou. Právo nebo povinnost každého z manželů v souvislosti s vnosy či zápočty tak zcela nepochybně vzniká přímo ze zákona.^[2] Bude tomu tak ale i v případě, kdy k vnosu nebo zápočtu dojde až po zániku manželství?

Povaha společného majetku v mezidobí od rozvodu manželství do vypořádání SJM

Společný majetek v době od rozvodu manželství do doby jeho vypořádání podléhá § 736 občanského zákoníku, podle něhož *„je-li společné jmění zrušeno (...), provede se likvidace dosud společných povinností a práv jejich vypořádáním. Dokud (...) zaniklé společné jmění není vypořádáno, **použijí se pro ně ustanovení o společném jmění přiměřeně.**“*

Společná věc v mezidobí od zániku SJM do jeho vypořádání se tedy považuje za **tzv. likvidační společenství**. Pokud jde o rozsah aplikace ustanovení o společném jmění na uvedené společenství, pak se tato pravidla užijí jen do té míry, dokud stále odpovídají jeho účelu.^[3] Účel společenství přitom není trvalý, ale je orientován k ukončení majetkového společenství jeho vypořádáním. Odborná literatura poukazuje, že na společenství například lze aplikovat pravidla o správě SJM dle § 714 občanského zákoníku, naopak však nelze aplikovat ustanovení o modifikaci SJM.^[4]

Je-li samotným účelem likvidačního společenství ukončení majetkového společenství jako takového jeho vypořádáním, lze uvažovat, že přiměřená aplikace pravidel pro vypořádání SJM bude přiléhavá i na vnosy a zápočty provedené po zániku manželství.

Soudní praxe

Relevantní je v tomto ohledu judikatura Nejvyššího soudu, jež se již za účinnosti starší právní úpravy zabývala otázkou, zda za vnos lze považovat zaplacení společného dluhu jedním z manželů po zániku SJM, ale stále před jeho vypořádáním. Prostředky vynaložené na zaplacení společného dluhu jsou totiž po rozvodu manželství výlučnými prostředky tohoto manžela. Nejvyšší soud k otázce uvedl, že pokud manžel takový dluh zaplatil, náležela mu náhrada ve smyslu právě výše uvedeného § 149 odst. 2 věty druhé ObčZ a měl proto právo, aby mu v rámci vypořádání byla tato částka navracena.^[5] Pohledem současného občanského zákoníku se tak jednalo o vnos ve smyslu § 742 odst. 1 písm. c) tak, jak byl výše vymezen.

V uvedeném případě nadto nelze případě uvažovat ani o ustanovení o bezdůvodném obohacení. Nejvyšší soud výslovně upozornil, že umožňuje-li to povaha věci, pak je třeba upřednostnit speciální právní úpravu týkající se majetkových vztahů mezi manžely před obecnou úpravou bezdůvodného obohacení.^[6]

Použitelnost svých starších závěrů potvrdil Nejvyšší soud i za stávající právní úpravy, a to ve vztahu ke stejné otázce – zaplacení společného dluhu jedním z manželů po zániku SJM, ale stále před jeho vypořádáním. Nejvyšší soud odkázal na výše uvedenou judikaturu s dovětkem: *„[v]zhledem k obsahové podobnosti úpravy obsažené v § 149 odst. 2, 3 obč. zák. a § 742 odst. 1 o. z., kterou důvodová zpráva k občanskému zákoníku označuje dokonce jako přepis dosavadní právní úpravy (...), neshledává dovolací soud důvod k odklonu od uvedených závěrů pro řešení situací, kdy jeden z manželů ze svých výlučných prostředků hradí dluh tvořící součást SJM ani v poměrech o. z. tím spíše, že podle § 736 věty druhé o. z. platí, že dokud zúžené, zrušené nebo zaniklé společné jmění není vypořádáno, použijí se pro ně ustanovení o společném jmění přiměřeně.“*^[7]

Současně se dle Nejvyššího soudu tyto závěry vztahují na použití výhradního majetku jak na společné dluhy (pasiva), tak na společný majetek (aktiva).^[8]

Valorizace vnosů a zápočtů do likvidačního společenství?

V souvislosti s vnosy či zápočty učiněnými po zániku manželství před vypořádáním společného jmění manželů je velmi zajímavou rovněž otázka, zdali se takto vynaložené prostředky mají valorizovat ve smyslu § 742 odst. 2 občanského zákoníku. Podle zmíněného ustanovení se hodnota toho, co ze společného majetku bylo vynaloženo na výhradní majetek manžela, stejně jako hodnota toho, co z výhradního majetku manžela bylo vynaloženo na společný majetek *„při vypořádání společného jmění*

započítává zvýšená nebo snižená podle toho, jak se ode dne vynaložení majetku do dne, kdy společné jmění bylo zúženo, zrušeno nebo zaniklo, zvýšila nebo snížila hodnota té součásti majetku, na niž byl náklad vynaložen.“

Na první pohled se jeví jako logické, aby dle § 736 občanského zákoníku podléhaly valorizaci i vnosy a zápočty provedené po rozvodu manželství do jeho vypořádání.

Na druhou stranu nelze přehlédnout, že § 742 odst. 2 občanského zákoníku hovoří o zhodnocení či znehodnocení majetku od doby jeho vynaložení **do dne, kdy společné jmění bylo zúženo, zrušeno nebo zaniklo**. Tento posledně uvedený okamžik pak nastává právě (mimo jiné) rozvodem manželství. Valorizace vnosu (či zápočtu) do tzv. likvidačního společenství tak odporuje jazykovému výkladu zákona, resp. zákon s valorizací vnosů či zápočtů provedených po zániku SJM nepočítá. Tento závěr podporuje i § 740 věta druhá, dle něhož soud rozhoduje o vypořádání podle stavu, kdy nastaly účinky zúžení, zrušení nebo zániku SJM. Dle starší judikatury nemá zhodnocení věci v době po zániku SJM ze zdrojů, které nevytvořily součást majetkové podstaty zaniklého SJM, vliv na cenu, kterou soud pro účely vypořádání stanoví. [\[9\]](#)

Na základě výše uvedeného tak máme za to, že vnos či zápočet učiněný po rozvodu manželství předtím, než je společné jmění vypořádáno, nebude valorizaci podléhat. Jedná se však o situaci dosud soudní judikaturou neřešenou, a je tedy otázkou, zda Nejvyšší soud nezaujme k jejímu řešení jiný výklad. Dlužno podotknout, že dosavadní pohled na valorizaci společného jmění je ze strany Nejvyššího soudu spíše restriktivní. [\[10\]](#)

Závěr

Jak vyplývá z výše uvedeného, charakteristika vnosu či zápočtu byla ve své podstatě vymezena stejně jak za současné, tak za staré právní úpravy. Použitelná je proto i judikatura Nejvyššího soudu, která výslovně připustila, že k vnosu do společného jmění (resp. tzv. likvidačního společenství) může dojít i poté, co společné jmění manželů rozvodem (či jiným způsobem) zaniklo, ale nebylo dosud vypořádáno. Tyto závěry konečně potvrzuje i judikatura soudobá.

Uvedeným závěrům odpovídá i současná právní úprava, podle níž je zaniklé ale dosud nevypořádané SJM tzv. likvidačním společenstvím, a pravidla týkající se vypořádání společného jmění manželů se na něj užijí přiměřeně, tj. co do naplnění účelu tohoto institutu. V souvislosti s tím je možné uvažovat, že vztahují-li se uvedená pravidla na vnos, bude možné právní úpravu aplikovat i na tímto způsobem provedený zápočet.

Konečně je nutné uvést, že byť se provedená investice po zániku SJM do doby jeho vypořádání nahrazuje formou jako vnos či zápočet, velmi pravděpodobně tato nebude podléhat valorizaci ve smyslu § 742 odst. 2 občanského zákoníku, neboť tu vylučuje samotné znění uvedeného ustanovení. Jedná se však o otázku judikaturou dosud neřešenou, kdy jednoznačnou odpověď přinese až samotná soudní praxe.

Mgr. Anna Horváthová

advokátní koncipientka

[OYERS advokátní kancelář, v.o.s.](#)

Okružní 433/1
638 00 Brno

Grmelova 2107/13b
709 00 Ostrava

Tel.: +420 549 213 630
e-mail: info@oyers.law

---

[1] Psutka k § 742 in Hrušáková, M. Králíčková, Z. Westphalová, L. a kol.: Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975).

[2] Tamtéž.

[3] Melzer, F. Tégl, P. a kolektiv: Občanský zákoník velký komentář. Svazek IV. § 655-975. Praha: Leges, 2016, str. 552-553.

[4] Tamtéž.

[5] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 6. 2011, sp. zn. 28 Cdo 4036/2010.

[6] Tamtéž.

[7] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2018, sp. zn. 22 Cdo 6109/2017.

[8] Tamtéž.

[9] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 12. 1999, sp. zn. 2 Cdon 2060/97 (RC 11/2001).

[10] Viz poměrně aktuální rozsudek Nejvyššího soudu stran valorizace SJM ze dne 27. 9. 2022, sp. zn. 22 Cdo 1172/2022, který byl podroben kritice a následně zrušen nálezem pléna Ústavního soudu ze dne 11. 9. 2024, sp. zn. Pl. ÚS 23/24.

Další články:

- [Smluvní autonomie vs. ochrana slabší strany v moderním kontraktačním právu](#)
- [Reklamace vad stavby](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)